

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Данильченко С.С.

асистент ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ПОКАЗНИКОМ ЕКОНОМІЧНОЇ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ (EVA)

В статті розглянуто необхідність застосування в управлінській діяльності підприємств концепції економічної доданої вартості (EVA). Приведена укрупнена класифікація видів вартості підприємства в залежності від зацікавлених сторін підприємницької діяльності. Проаналізована методика розрахунку економічної доданої вартості. Запропоновано нові можливості застосування результату визначення економічної доданої вартості різними учасниками підприємницької діяльності.

Ключові слова: вартісний менеджмент, економічна додана вартість, учасники підприємницької діяльності.

Вступ. В наш час актуальність управління вартістю компанії все більш зростає через посилення конкурентної боротьби підприємств за капітал інвесторів і акціонерів. Крім того, необхідність управління вартістю компанії продиктована сучасними вимогами до ведення бізнесу, які пред'являються до топ-менеджерів. Управління вартістю підприємства необхідне однаково всім: акціонерам, інвесторам, топ-менеджерам. Тільки зростання вартості компанії є загальною метою та критерієм ефективності для всіх учасників діяльності компанії і співпадає з їх різносторонніми інтересами. За кордоном вартісний підхід вже достатньо відомий. Ці питання досліджуються в монографіях авторів західних наукових шкіл: А. Дамодарана, Р. Каплана, Т. Коллера, Т. Коупленда, С. Майерса, Д. Нортонна, Дж. Ольсона, А. Раппапорта, Б. Стюарта. Серед вітчизняних та російських дослідників даної проблематики необхідно відмітити праці С.В. Валдайцева, А.Г. Грязнової, В.Е. Єсіпова, І.В. Івашковської, Ю.В. Козиря, А.Г. Мендрула, В.А. Щербакова та інших. Але для цілей управління вартісний підхід навіть в закордонній практиці використовується відносно недавно. Вартісний менеджмент виник в рамках VBM – підходу (Value Based Management / VBM) а також на основі підходу заснованого на управління вартістю і до початку 2000-х років принципи та методи вартісного управління стали широко розповсюдженими підходами в менеджменті. Основною суттю всіх напрямів і підходів до управління вартістю є те, що все управління, організоване в компанії, повинне бути націлене на забезпечення зростання її вартості. Одним з найвідоміших і

перевірених практикою західних компаній підходів є метод управління вартістю, заснований на управлінні економічною доданою вартістю.

Постановка задачі. Застосовуючи методи аналізу та синтезу, системного підходу визначити види вартості підприємства для кожного учасника підприємницької діяльності. Розглянути методологію визначення економічної доданої вартості та на основі її підготувати теоретико-методологічну базу для подальшого застосування при аналізі та розрахунку вартості на підприємствах пиво-безалкогольної галузі України.

Результати дослідження. В ринкових умовах показником ефективності діяльності підприємства є приріст його вартості, який і визначає напрямок подальших дій власників та менеджерів. У власників, інвесторів і менеджерів існують абсолютно різні цілі і пріоритети в управлінні компанією. На багатьох українських підприємствах, як правило, відсутні менеджери, що володіють навиками стратегічного управління, орієнтовані на зростання вартості компанії. У той же час, власники та інвестори регулярно вимагають від вищого керівництва простої на перший погляд інформації – скільки в даний момент коштує частка вкладеного ними капіталу, і який прогноз її зміни можуть дати менеджери підприємства [1, 4]. На рис. 1 представлена укрупнена залежність видів вартості підприємства та зацікавлених сторін підприємницької діяльності.

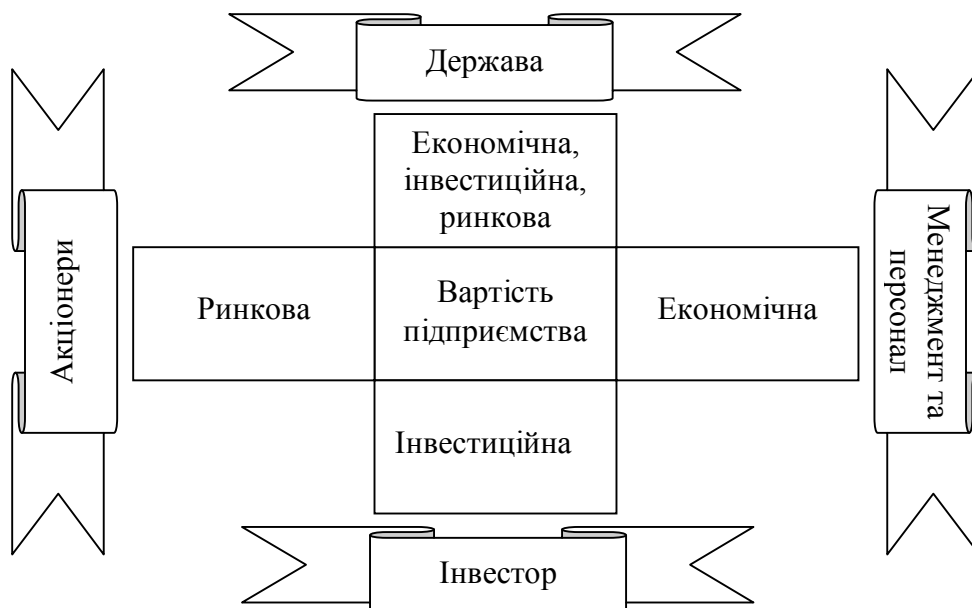

Рис. 1. Зацікавлені сторони та види вартості підприємства

Стратегічного інвестора цікавить, перш за все, привабливість підприємства з погляду рівня його прибутковості (яка повинна перевищувати бар'єрну ставку прибутковості інвестора) і рівня інвестиційного ризику даного підприємства в порівнянні з іншими.

На відміну від інвестора власник постійно повинен турбуватися про підвищення прибутковості підприємства. Також він ставить перед собою задачі розвитку бізнесу, підвищення обсягів продажу і скорочення витрат для

досягнення цієї мети. Довгостроковою метою власника є збільшення вартості підприємства для того, щоб в майбутньому вигідно продати частину своєї частки стратегічному інвестору. Таким чином, власника цікавить, перш за все, проблема зростання вартості вкладеного в підприємство капіталу.

Менеджери компанії повинні прагнути забезпечити якісне виконання своїх функціональних обов'язків. Тобто, ухвалювати вірні управлінські рішення для забезпечення нормальної операційної діяльності підприємства. Таким чином, вище керівництво цікавить, перш за все, забезпечення позитивної операційної діяльності підприємства, щоб продемонструвати ефективність своєї роботи в очах власника та інвестора.

Якщо проаналізувати інтереси всіх учасників підприємницької діяльності (інвесторів, власників і менеджерів), то очевидно, що їх цілі і способи досягнення цілей сильно відрізняються один від одного. Учасники підприємницької діяльності для досягнення своїх цілей застосовують стратегії і методи розв'язання своїх проблем, які суперечать інтересам інших учасників. В зв'язку з цим перед власниками підприємства стоїть непроста задача: як задовольнити вимоги менеджерів і інвесторів і при цьому не забути про власні інтереси і побажання персоналу. Але поруч з цими розбіжностями існує і чинник, що покликаний об'єднати всіх зацікавлених учасників підприємницької діяльності – економічна додана вартість, що генерується підприємством. Саме економічна вартість виступає первинною у укрупненій системі вартості підприємства. Розкриття сутності нової філософії управління вартістю полягає в концепції економічної доданої вартості – *economical value added (EVA)*, яка наголошує, що вартість підприємства зростає тоді, коли підприємство отримує такий результат від інвестованого капіталу, який перевищує витрати на залучення цього капіталу [3, 5].

Економічна додана вартість складається з двох основних компонентів: розміру бухгалтерського чистого прибутку та вартості сукупного капіталу компанії (власного і позикового). Нижче показано механізм розрахунку EVA і приведені основні компоненти вартості, що беруть участь в розрахунку і впливають на її значення.

$$EVA = \left[\begin{array}{l} \text{Бухгалтерський} \\ \text{чистий прибуток} \end{array} \right] - \left[\begin{array}{l} \text{Витрати на} \\ \text{сукупний капітал} \end{array} \right] \text{ або}$$
$$EVA = \text{NOPAT} - \text{Capital} = \text{NOPAT} - \text{WACC} \times \text{CE}$$

(1)

де EVA (*Economic Value Added*) – економічна додана вартість; NOPAT (*Net Operationg Profit After Tax*) – чистий прибуток, одержаний після сплати податку на прибуток і за вирахуванням суми відсотків, сплачених за користування позиковим капіталом; Capital (*Cost Of Capital*) – ціна капіталу компанії; WACC (*Weight Average Cost Of Capital*) – середньозважена вартість капіталу (вимірюється у відносних величинах – в %), це вартість сукупного капіталу (власного і позикового); CE (*Capital Employed*) – інвестований капітал.

Інвестори (власники, акціонери) не вважатимуть себе задоволеними, якщо прибутковість їх капіталу, зароблена в компанії, не досягла встановленої ними бар'єрної ставки прибутковості. Цей принцип формування вартості компанії виражається в спреді прибутковості, що є різницею між прибутковістю інвестованого капіталу та середньозваженою вартістю капіталу.

$$EVA = Spread \times CE = (ROCE - WACC) \times CE \quad (2)$$

Висновок. Показник EVA служить індикатором якості менеджерських здібностей до ухвалення управлінських рішень. Позитивна величина EVA характеризує ефективне використання капіталу і свідчить про збільшення вартості підприємства. Якщо значення EVA рівне нулю, то це означає, що за певний період відсутнє зростання вартості підприємства, але дотримана норма прибутковості інвестора. Негативна величина EVA характеризує неефективне використання капіталу і говорить про зниження вартості підприємства.

Величина економічної доданої вартості підприємства дає нові можливості для всіх учасників його діяльності: для власників і інвесторів з'являється обґрунтування для ухвалення стратегічних рішень; для власників і інвесторів стає можливим визначити вартість їх капіталу, її динаміку зміни і необхідний рівень прибутковості компанії; у руках менеджерів з'являється обґрунтування ефективності їх роботи – наскільки ефективно менеджмент підприємства використовував довірений йому капітал, і яку додану вартість він згенерував для власника.

Перелік посилань

1. Грязнова А.Г. Оценка стоимости предприятия (бизнеса). [Текст] / А.Г. Грязнова, М.А. Федотова, М.А. Эскиндаров, Т.В. Тазикина. – М.: ИНТЕРРЕКЛАМА, 2003. – 544 с.
2. Дамодаран А. Инвестиционная оценка. Инструменты и техника оценки любых активов. [Текст] / Дамодаран А.; пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. – 1232 с.
3. Есипов В. Оценка бизнеса. [Текст] / Есипов В., Маховикова Г., Терехова В. – [2-е изд.]. – СПб.: Питер, 2006. – 465 с.: ил.
4. Коупленд Т. Стоимость компаний: оценка и управление. [Текст] / Коупленд Т., Коллер Т. – [3-е изд.]; пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2005. – 576 с.: ил.
5. Оценка бизнеса: [Учебник] / Под ред. А.Г. Грязновой, М.А. Федотовой. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 512 с.: ил.

Данильченко С.С.

*ассистент ГВУЗ «Киевский национальный
экономический университет имени Вадима Гетьмана»*

ОСОБЕННОСТИ ОЦЕНИВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ ЗА ПОКАЗАТЕЛЕМ ДОБАВЛЕННОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТОИМОСТИ (EVA)

В статье рассмотрена необходимость применения в управленческой деятельности предприятий концепции экономической добавленной стоимости (EVA). Приведена укрупненная классификация видов стоимости

предприятия в зависимости от заинтересованных сторон предпринимательской деятельности. Проанализована методика расчета экономической добавленной стоимости. Предложены новые возможности применения результата расчета экономической добавленной стоимости разными участниками предпринимательской деятельности.

Ключевые слова: стоимостный менеджмент, экономическая добавленная стоимость, участники предпринимательской деятельности.

Danilchenko S.S.

assistant SHEE «Vadym Hetman Kyiv National Economic University»

FEATURES OF EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF THE ENTERPRISE ARE AFTER THE INDEX OF ECONOMIC VALUE ADDED (EVA)

The necessity of application in the management of enterprise concept of economic value added (EVA). Large-sized classification of types of cost of enterprise is resulted depending on the interested parties of entrepreneurial activity. Analysed method of calculation of economic value added. The new possibilities of determining the result of economic value added various stakeholders of business.

Key words: cost management, value based management, economic value added, stakeholders of business.

Змієнко М. О.

асистент ФММ НТУУ «КПІ»

Підлубна С.В.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті висвітлено необхідність здійснення управління фінансовими ризиками підприємства, їх характеристика і класифікація. Зазначено принцип і алгоритм управління, а також запропоновані певні заходи для вдосконалення політики управління фінансовими ризиками на підприємстві та внутрішній механізм нейтралізації фінансових ризиків для попередження негативного ходу розвитку подій.

Ключові слова: фінансовий ризик, управління фінансовими ризиками, політика, класифікація, принципи, заходи, система внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків.